

45. Odpoveď ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky J. Richtera na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky A. Verešovej podanú 18. júla 2016 vo veci problematiky poskytovania sociálnych služieb

Ján Richter
minister

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 19-08-2016		
Číslo spisu: PRED-469/2016		
Listy: 1/-	Prílohy: 1/4	
RZ	ZH	LU

Bratislava 16. augusta 2016
Číslo: 6191/2016-M_OPVA-31111

Vážená pani poslankyňa,

na Vašu interpeláciu vo veci iniciatívy zástupcov Platformy za spravodlivé financovanie sociálnych služieb a na jednotlivé otázky, ktoré ste mi v rámci interpelácie položili si dovoľujem uviesť nasledovné:

Otázka 1.

Aká je Vaša odpoveď na návrhy Platformy za spravodlivé financovanie sociálnych služieb uvedené v liste, ktorý Vám bol zaslaný?

Otázka, resp. Memorandum Platformy za spravodlivé financovanie sociálnych služieb (Memorandum) sa dotýka nespokojnosti s financovaním sociálnych služieb najmä zo strany vyšších územných celkov (VÚC).

Zástupcovia platformy vyjadrujú nespokojnosť v oblastiach:

- práva občana na pomoc v núdzi,
- rovnosť občanov a nediskriminovanie občana v sociálnych službách,
- garantovanie práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na základe zdravotného poistenia,
- dodržiavanie rovnakých podmienok v poskytovaní sociálnych služieb v rámci hospodárskej súťaže.

S ohľadom na zdôvodnenie jednotlivých oblastí, uvedených v Memorande, požiadalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o stanovisko k porušovaniu práv odkázaných občanov všetky VÚC.

Ich stanoviská možno zhrnúť do nasledovných bodov:

- všetky VÚC deklarovali, že si plnia svoje kompetencie a financujú neverejných poskytovateľov sociálnych služieb v intenciách zákona,
- všetky VÚC uvádzajú, že k plneniu svojich kompetencií v oblasti sociálnych služieb pristupujú zodpovedne a v súlade s platnou legislatívou a majú snahu čakacie doby na sociálnu službu minimalizovať,

- všetky VÚC popreli skutočnosť uvedenú v Memorande, že neverejní poskytovatelia sociálnych služieb čakajú na finančný príspevok od samosprávy od 4 do 10 mesiacov,
- v zásade považujú zákonom upravený výpočet finančných príspevkov pre neverejných poskytovateľov za objektívny,
- poukázali na skutočnosť, že pri žiadostiach o poskytovanie sociálnej služby pre občanov s nízkymi alebo žiadnymi príjmami sa stretávajú u neverejných poskytovateľov s odmietnutím prijatia takýchto občanov resp. s výrazne negatívnym postojom,
- často sa stretávajú s prípadmi, keď občania prichádzajú priamo z nemocníc a potrebujú skôr paliatívnu starostlivosť – teda starostlivosť v zdravotníckom zariadení, ktorým je hospic a nie v zariadení sociálnych služieb,
- evidujú skupinu občanov, ktorí chcú byť výhradne umiestnení v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti vyššieho územného celku, nakoľko sa tu platia nižšie úhrady ako u neverejných poskytovateľov, alebo poskytovanie sociálnej služby po výzve k nástupu odmietnu do času, kedy sa ich zdravotný stav zhorší.

K právu občana na pomoc v núdzi je potrebné uviesť, že zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (zákon o sociálnych službách) je samospráva povinná vo svojej pôsobnosti poskytnúť alebo zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby fyzickej osobe bezodkladne, ak:

- je jej život alebo zdravie vážne ohrozené,
- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, skončila pobyt v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a nemá zabezpečené podmienky na bývanie v prirodzenom rodinnom prostredí.

K oblasti financovania sociálnych služieb zo strany VÚC možno konštatovať, že zákon o sociálnych službách nediskriminuje neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, keďže výška príspevkov neverejným poskytovateľom sociálnych služieb sa odvíja od priemernej výšky výdavkov v zariadeniach zriadených VÚC.

Ku garancii práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na základe zdravotného poistenia je potrebné uviesť, že umiestnením do zariadenia sociálnych služieb v žiadnom prípade nestráca občan právo na poskytnutie zdravotnej starostlivosti na základe zdravotného poistenia. Každý občan umiestnený v zariadení sociálnych služieb má rovnaké právo na poskytnutie zdravotnej starostlivosti, ako každý iný občan.

Vybrané zariadenia sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie) môžu podľa zákona ošetrovateľskú starostlivosť poskytovať, poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti však nie je ich povinnosť. Zariadenia sociálnych služieb, ktoré neposkytujú ošetrovateľskú starostlivosť, sú povinné zabezpečiť jej poskytovanie iným spôsobom, napríklad prostredníctvom agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti rovnako, ako je to zabezpečované pre občanov žijúcich v domácom prostredí.

Pre vybrané zariadenia sociálnych služieb (ak spĺňajú zákonom stanovené podmienky), bola od 1. januára 2014 upravená možnosť úhrady deviatich výkonov zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti zo zdrojov verejného zdravotného poistenia, pričom zdravotné výkony ošetrovateľskej starostlivosti

v zariadeniach sociálnych služieb musia byť indikované všeobecným lekárom prijímateľa sociálnej služby, pacienta, poistenca. Doposiaľ 12 zariadení sociálnych služieb uzatvorilo zmluvy so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s. o úhrade nákladov vybraných výkonov ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky má záujem rokovať s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky o prehodnotení rozsahu a podmienok úhrady výkonov ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vybranými zariadeniami sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia, v žiadnom prípade však nemožno súhlasiť s tvrdením uvedeným v Memorande, že občan si musí starostlivosť hradieť druhýkrát z vlastných zdrojov.

Asi najviac ma, vážená pani poslankyňa, prekvapila posledná oblasť – dodržiavanie rovnakých podmienok v poskytovaní sociálnych služieb v rámci hospodárskej súťaže. Je šokujúce, že neverejní poskytovatelia berú sociálne služby ako súťaž podnikateľov, pritom verejne stále argumentujú potrebami odkázaných ľudí. Ak občianske združenia argumentujú hospodárskou súťažou, vyvoláva to oprávnené podozrenia, že toto vlastne reprezentujú, keďže hospodárska súťaž je záležitosť podnikateľov, nie neziskového sektora. Úprimne, však medzi poskytovateľmi sociálnych služieb očakávam súťaž v kvalite, nie cenách a z nich vyplývajúcich ziskov.

Navyše v spojení s požiadavkou odčlenenia verejných poskytovateľov sociálnych služieb od rozpočtu zriaďovateľa vo svojich dôsledkoch by to znamenalo zrušenie verejných poskytovateľov sociálnych služieb. Avšak budovy, v ktorých sa poskytujú sociálne služby (verejní poskytovatelia), sú v prevažnej miere majetkom vyšších územných celkov a obcí. Zákon o sociálnych službách je súčasťou práva sociálneho zabezpečenia a jeho cieľom je poskytnutie pomoci občanom, rodinám a komunitám v nepriaznivej sociálnej situácii. Legitímnym verejným záujmom, a tým aj základným zámerom nášho ministerstva je, aby právna úprava právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb bola v prvom rade v prospech prijímateľov sociálnej služby, zabezpečenia dostupnosti a kvality sociálnych služieb pre občanov, rodiny a komunity, ktoré sú na ich poskytovanie odkázané.

Otázka 2.

Zakomponujete do pripravovanej novely zákona č. 448/2008 o sociálnych službách aj zvýšenie finančného príspevku pre odkázaného občana, tak ako Vás o to žiadali zástupcovia Platformy?

Predloženie novely zákona o sociálnych službách, v ktorej bude riešená aj problematika financovania sociálnych služieb je plánované na rok 2017. Súčasťou tejto novely bude (v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2016–2020) aj zefektívnenie systému viaczdrojového financovania sociálnych služieb zavedením finančnej podpory so zohľadnením stupňa odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky má od roku 2015 zriadenú pracovnú skupinu na prípravu legislatívnych zmien v oblasti sociálnych služieb. Členmi tejto pracovnej skupiny sú aj zástupcovia Platformy za spravodlivé financovanie sociálnych služieb, ktorým je vyššie uvedená skutočnosť známa. V tejto súvislosti Vás, vážená pani poslankyňa, upozorňujem, že všetci členovia pracovnej skupiny súhlasili tak s harmonogramom, ako aj s obsahovým rozčlenením prípravy novely.

Otázka 3.

Čo urobíte pre spravodlivé financovanie a zrovnoprávnenie poskytovateľov sociálnych služieb z verejného a súkromného sektora ?

Niet pochybností, že k spravodlivejšiemu a rovnoprávnemu financovaniu všetkých poskytovateľov prispeje kľúčový princíp, ktorý sme deklarovali už v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016–2020 : „Vláda zefektívni systém viacdrojového financovania sociálnych služieb, podporí zavedenie príspevku podľa stupňa odkázanosti pre všetkých zriaďovateľov rovnako a bude pokračovať v podpore procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb.“ Ubezpečujem Vás, že tento princíp uplatníme v pripravovanej novele zákona.

Integrálnou súčasťou práce MPSVR SR je zapájanie zástupcov poskytovateľov sociálnych služieb i zástupcov prijímateľov sociálnych služieb do práce na riešení otázok koncepcnej povahy a legislatívnej povahy v oblasti poskytovania sociálnych služieb, využívanie ich podnetov a skúseností. Ako je uvedené v odpovedi na otázku č.2, ministerstvo v roku 2015 zriadilo pracovnú skupinu na prípravu legislatívnych zmien v oblasti sociálnych služieb, zloženú zo zástupcov relevantných samosprávnych orgánov, verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, ako aj zástupcov organizácií reprezentujúcich cieľové skupiny občanov, ktorým sú sociálne služby poskytované. Ich návrhy, ktoré pri práci v pracovnej skupine prezentovali, boli zohľadnené aj pri tvorbe Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016–2020. Členovia pracovnej skupiny budú mať možnosť podieľať sa aj na príprave zmien, ktorými sa budú záväzky z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016–2020 naplňovať.

Otázka 4.

Oslovili Vás niektorí ministri členských krajín EÚ – účastníci zasadnutia v Bratislave s tým, že dostali žiadosť o intervenciu od zástupcov Platformy za spravodlivé financovanie sociálnych služieb ?

Nie, neoslovil ma nikto. Dokonca na takúto otázku redaktorky Slovenského rozhlasu komisárka EÚ Marianne Thyssenová jasne uviedla, že toto je národná kompetencia a na rokovaní Rady ministrov táto téma nemá miesto.

S pozdravom

Vážená pani
Anna Verešová
poslankyňa
Národnej rady
Slovenskej republiky
Bratislava